
TALEPUNKTER

Udenrigsministeriet

Til:	Udenrigsministeren	J.nr.:	3.E.260.d.1-1.
CC:	RD-chefen, DIRSEK	Bilag:	
Fra:	Controllerenheden	Dato:	19. december 2013
Emne:	Samråd i Udenrigsudvalget om Udenrigsministeriets håndtering af forløbet vedrørende rejsereglerne i GGGI		

Tak formand. Og tak til udvalget for denne lejlighed til nærmere at forklare, hvad Udenrigsministeriet har gjort og videre agter at gøre i sagen om håndtering af rejsereglerne i GGGI.

Jeg vil gerne allerførst slå fast, at det her er en sag, som jeg på alle måder er ked af. Det har været et uskønt og stærkt kritisabelt forløb. Misinformation af Folketinget er meget alvorligt, og der er behov for at komme til bunds og for at stramme op.

Derfor satte Udenrigsministeriet, straks fejlen blev opdaget, gang i en grundig intern undersøgelse, derfor følger vi nu op med tjenstlige forhør med en ekstern forhørsleder i spidsen - det er så vidt jeg har forstået ikke sket før i Udenrigsministeriet - og derfor bliver der på fem punkter strammet op på de interne procedurer.

Vi har villet sikre, at det her bliver grundigt gennemtrawlet, så tilliden kan genopbygges. Derfor er jeg også tilfreds med, at det her nu kommer i hænderne på eksterne folk – ikke fordi jeg ikke generelt har tillid til

embedsværket, men fordi det er det sundeste og mest troværdige i den her sag.

Udenrigsministeriet har indsamlet et omfattende undersøgelsesmateriale, der ligger til grund for den oversendte redegørelse. Konklusionen i redegørelsen er ganske klar: Der er sket meget kritisable fejl i sagsbehandlingen. Det gælder i særdeleshed i forløbet op til samrådet med Udenrigsudvalget den 23. oktober og i perioden frem til den daværende udviklingsministers afgang.

Som jeg pointerede på pressekonferencen i tirsdags, så er der intet i redegørelsen – eller i det materiale der har ligget til grund for redegørelsen – der antyder, at der skulle ligge politiske motiver bag de meget kritisable fejl, som er begået. Det gælder også det måske mest beklagelige forhold i hele forløbet, nemlig at der skulle gå hele 14 dage, før de nye oplysninger om tilblivelsen af rejsereglerne i GGGI nåede frem til departementschefen, udviklingsministeren og dermed Folketinget og offentligheden.

Det siger sig selv, at ingen nogensinde vil kunne sidde her og udstede en 100 procents garanti mod politiske motiver. Derfor har jeg heller ikke på noget tidspunkt afvist, at der *kan* ligge politiske motiver bag. Men jeg tvivler på, at det er tilfældet, og jeg vil gerne understrege, at Controllerenheden, der har kortlagt forløbet, er gået særdeles grundigt til værks. Controllerenheden har over de seneste uger indhentet, gennemlæst

og analyseret en endog meget stor mængde materiale, uden at finde noget, som giver mistanker i den retning.

For det første har man indhentet dokumentation direkte fra GGGI og fra alle berørte enheder i Udenrigsministeriet.

For det andet har man for visse medarbejdere brugt direkte adgang til deres mailboks.

Og for det tredje er der indhentet personlige redegørelser fra 29 medarbejdere, som med en række spørgsmål er blevet bedt om at redegøre for deres viden om hele sagsforløbet. Det er medarbejdere, der i kraft af deres organisatoriske placering kan have haft berøring med sagen. For fleres vedkommende er der anmodet om en supplerende skriftlig redegørelse, herunder blandt andet direkte spørgsmål relateret til perioden 6. til 20. november. I et enkelt tilfælde hele to supplerende redegørelser. De personlige redegørelser har kunnet sammenholdes med hinanden og med det øvrige materiale. Det har givet et så præcist billede af hændelsesforløbet som muligt.

Anmodningen til medarbejderne om personlige redegørelser er sket efter gældende personaleretlige regler, som Udenrigsministeriet selvsagt respekterer. Efter anbefaling fra Justitsministeriet er medarbejdernes redegørelser indhentet skriftligt. Dette har muliggjort, at undersøgelsen har

kunnet gennemføres hurtigt og stadig varetage nødvendige hensyn til medarbejdernes retssikkerhed. Men som jeg tror, det er alle bekendt, så bliver der jo lejlighed til at spørge mundtligt ind til sagen under de tjenstlige forhør, der nu indledes, hvilket jeg vender tilbage til om lidt.

Samlet set er det, som nævnt, en meget stor mængde materiale, der er blevet fremskaffet, læst og analyseret. Man har kort sagt været alt i gennem, som på nogen måde kunne have relevans eller gemme på information af betydning for sagen.

I sin helhed har materialet derfor også tilvejebragt et detaljeret billede af det faktiske sagsforløb. Og det er så blevet sammenfattet, vurderet og lagt frem – så vidt, det har været muligt – i den redegørelse, Udenrigsministeriet offentliggjorde i tirsdags.

Lad mig nævne som eksempel, at det jo står sort på hvidt i rapporten, at det i slutforløbet mellem nogle af de ledende medarbejdere blev drøftet, hvorvidt GGGI's rejsepolitik skulle indgå i redegørelsen til Rigsrevisionen og Udenrigsudvalget. Og at disse medarbejdere bliver enige om at udelade netop dette aspekt i det udkast til redegørelse, der efterfølgende blev leveret til den daværende udviklingsminister. At denne oplysning er med i redegørelsen, er et godt eksempel på, at man dels med den anvendte metode har bragt oplysninger frem i lyset, og dels at vi har haft alle intentioner om at vise åbenhed, også når det gjaldt de følsomme

punkter. Der er således ikke malet noget skønmaleri af Udenrigsministeriets håndtering af GGGI-sagen.

Bundlinjen er, at vi nu har kortlagt alle dehvem-, hvornår- og hvordan- spørgsmål, som det har været muligt. Som jeg også sagde i tirsdags: Når Udenrigsministeriet ikke på disse punkter lægger flere detaljer frem, end vi har gjort nu, så er det fordi, vi som arbejdsgivere skal overholde reglerne for de helt ekstraordinære personaleretlige skridt, der nu tages. Når det er sagt, vil jeg gerne fremhæve, at Udenrigsministeriet med den offentliggjorte redegørelse er gået helt til kanten i forhold til, hvad der er sædvanligt i sager, hvor der indledes tjenstligt forhør.

På grundlag af Udenrigsministeriets undersøgelse indledes der som bekendt nu – i samråd med Moderniseringsstyrelsen og Justitsministeriet, og efter anbefaling fra Kammeradvokaten – tjenstligt forhør mod tre ledende tjenestemænd i Udenrigsministeriet for at afgøre, om der skal iværksættes personaleretlige sanktioner.

De tjenstlige forhør tjener overordnet to formål:

- For det første at sikre Udenrigsministeriet den bedst mulige afdækning af sagens faktiske grundlag forud for en afgørelse om eventuelle sanktioner mod de involverede embedsmænd.
- For det andet at værne om tjenestemændenes retssikkerhed i undersøgelsesprocessen.

De tjenstlige forhør vil skulle gennemføres af en ekstern og uafhængig forhørsleder – typisk en erfaren dommer.

Forhørslederens primære opgave bliver at få belyst alt væsentligt i sagsforløbet, herunder ikke mindst hvorfor det gik, som det gik. Med andre ord: Hvorfor deri embedsværket bl.a. blev tilbageholdt oplysninger i hele to uger fra den 6. november og frem til den 20. november? Yderligere vil forhørslederen skulle afdække de forudgående forløb.

Et helt centralt element for at kunne afgøre alvoren af eventuelle tjensteforseelser er afdækning af motiverne eller manglen på samme. Det gælder alle tænkelige motiver bag handlingerne, eller i dette tilfælde snarere fraværet af handlinger.

På korteste formel giver de tjenstlige forhør således god mulighed for at komme et godt spadestik dybere i afdækningen af forløbet. Under et tjenstligt forhør kan forhørslederen således gennemføre mundtlige afhøringer af vidner og de tjenstemænd, der er parter i sagen. Alle har pligt til at tale sandt. Det er forhørslederen, der afgør, hvem der skal indkaldes som vidner og hvilke andre oplysninger og materiale, der skal frem i sagen. Forhørslederen kan ganske enkelt indkalde alle de vidner og udbede sig alle de oplysninger, som forhørslederen finder nødvendigt for at få sagen belyst.

På denne baggrund karakteriseres et tjenstligt forhør ofte som en domstolslignende proces. Således har man ved et tjenstligt forhør rent faktisk mere vidtgående ”redskaber” til at sikre belysning af en sag end eksempelvis ved en ekstern advokatundersøgelse, hvor den eksterne advokat ikke kan pålægge vidner pligt til at afgive forklaring eller til at tale sandt. Det er svært at forestille sig en mere relevant og grundig form, hvis formålet er at nå til bunds i denne sag.

Så vidt de tjenstlige forhør.

Så er der spørgsmålet om rimeligheden i at drage den generelle konklusion, at en usund kultur skulle præge Udenrigsministeriets embedsværk.

Til dette vil jeg svare ganske kort: Nej, jeg mener ikke, det er rimeligt at drage generelle konklusioner om kulturen i et helt ministerium på baggrund af et enkelt sagsforløb. Og nej. Jeg mener ikke, det er rimeligt at tage et helt embedsværk til indtægt for alvorlige og beklagelige fejl begået af tre embedsmænd.

Det er mit klare indtryk efter min første uge, at hele ministeriet er påvirket af sagen, og af at så alvorlige fejl har kunnet ske. Med andre ord: man

tager sagen meget alvorligt. Det siger vel også noget om, at kulturen i huset ikke er usund.

Til gengæld er det helt afgørende, at hele Udenrigsministeriet fremadrettet lærer af dette sagsforløb og de fejl, der er begået, og står ved dem. Derfor iværksætter ministeriet som nævnt nu en række tiltag. Det drejer sig om:

- 1) hurtigere introduktion af et nyt elektronisk sags-håndteringssystem, som muligvis kunne have afværget hele denne sag.
- 2) skærpet opmærksomhed på god sagsbehandlingsskik gennem en særlig efteruddannelsesindsats.
- 3) etablering af et særligt indsatsteam, som midlertidigt kan bistå kontorer med ekstraordinær høj arbejdsbelastning.
- 4) større ledelsesmæssig opmærksomhed på de krav, der stilles, når en organisation både varetager opgaver, hvor der ikke må begås fejl og samtidig skal fremme innovation og nytænkning. Der vil blive taget ved lære af andre organisationer – også i det private.

5) samt afklaring af opgavefordelingen mellem hovedkvarter og ambassade, når Udenrigsministeriet deltager i nye internationale organisationer og deres styrende organer.

Sammenfattende kan det altså siges, at der er gennemført en meget grundig undersøgelse, som har afdækket meget kritisable fejl i sagsbehandlingen. Vi er gået så langt, som vi overhovedet kunne – og længere end normalt – for at dele vores opfattelse af hændelsesforløbet med Folketinget og offentligheden. Udenrigsministeriet har på grundlag af undersøgelsen fundet det nødvendigt at indlede et tjenstligt forhør mod tre embedsmænd. Det er, så vidt jeg har forstået det, første gang, at der i Udenrigsministeriet tages så drastisk et personaleretligt skridt. Dette, håber jeg, også understreger, hvilken alvor sagen tillægges.

Et stykke hen ad vejen kan jeg godt forstå, at folk udefra spekulerer over, hvorfor det tog så lang tid, før oplysningerne nåede frem, og det har jeg faktisk også selv spekuleret over. Men vi har altså ikke kunnet finde noget som helst belæg for politiske motiver.